

BÜYÜK DÜZLEYİCİ

TAŞ DEVRİ'NDEN BUGÜNE ŞİDDET VE EŞİTSİZLİĞİN TARİHİ

WALTER SCHEIDEL

ÇEVİREN
S. ERDEM TÜRKÖZÜ



WALTER SCHEIDEL

Avusturyalı tarihçi (d. 1966). Viyana Üniversitesi'nde Eskiçağ ve nümizmatik alanlarında lisans eğitimi aldı. (1984-1993). Aynı üniversitede doktora eğitimini tamamladıktan sonra (1993), Graz Üniversitesinde habilitasyon hizmetini tamamladı (1998). 1999 yılında ABD'ye taşınan Scheidel, Stanford Üniversitesi'nde Dickason Beşeri Bilimler Fakültesi, Klasikler ve Tarih Kürsüsü Öğretim Üyesi ve İnsan Biyolojisi alanında Kennedy-Grossman Araştırmacısıdır. On beşten fazla kitabın yazarı ve editörü olan Scheidel, modern öncesi toplumsal ve iktisadi tarih, demografi ve karşılaştırmalı tarih konularında çok sayıda yayının sahibidir.

Başlıca eserleri: *Escape from Rome: The Failure of Empire and the Road to Prosperity* (2019), *Death on the Nile: Disease and the Demography of Roman Egypt* (2001), *Measuring Sex, Age and Death in the Roman Empire: Explorations in Ancient Demography* (1996), *Grundpacht und Lohnarbeit in der Landwirtschaft des römischen Italien* (1994).

S. ERDEM TÜRKÖZÜ

Ankara'da doğdu (1972). 1996'da Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden, 2001 yılında aynı üniversitenin Siyaset Bilimi Yüksek Lisans Programından mezun oldu. Hâlen siyaset bilimi "doktora terk". İyi yazmadığını fark ettiği lisans yıllarında çeviri yapmaya başladı. Çeviride karar kılmadan önce birkaç işe girip çıktı. 2014'ten bu yana sadece çeviri yapıyor.

Başlıca çevirileri: Theda Skocpol, *Devletler ve Toplumsal Devrimler* (2023) Robin Walz, *Modernizm* (2023); Mary Kaldor, *Yeni ve Eski Savaşlar* (2023); Bruce Haddock, *Siyasi Düşüncenin Tarihi* (2023), W. Montgomery Watt, *Hazreti Muhammed: Peygamber ve Devlet Adamı* (2019); Natalia M. Belting, *Dünyadan Kedi Masalları* (2019); Cas Mudde, *Cristobal Rovira Kaltwasser, Popülizm: Kısa Bir Giriş* (2019); William H. McNeill, *Avrupa'nın Bozkır Sınırları & Osmanlı'nın Batıdaki İlerleyişi Neden Durdu?* (2017); Tom Burns, *Psikiyatri: Kısa Bir Giriş* (2015); Ilan Pappé, *İsrail Hakkında On Mit* (2018); John Alexander Armstrong, *Milliyetçilikten Önce Milletler* (2018); Cas Mudde, *Günümüzde Aşırı Sağ* (2022).

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	15
GİRİŞ	
EŞİTSİZLİĞİN MEYDAN OKUMASI	19
BİRİNCİ KISIM	
EŞİTSİZLİĞİN KISA TARİHİ	
I	
İLKEİ DÜZLENME	51
2	
EŞİTSİZLİK İMPARATORLUKLARI	102
3	
BİR AŞAĞI BİR YUKARI: İKİZ TEPELER	135
İKİNCİ KISIM	
SAVAŞ	
4	
TOPYEKÛN SAVAŞ	173
5	
BÜYÜK AZALMA	193
6	
SANAYİ ÖNCESİ SAVAŞLAR VE İÇ SAVAŞ	248
ÜÇÜNCÜ KISIM	
DEVİRİM	
7	
KOMÜNİZM	297
8	
LENİN'DEN ÖNCE	322

DÖRDÜNCÜ KISIM
ÇÖKÜŞ

9
DEVLETİN İFLASI VE SİSTEMLERİN ÇÖKÜŞÜ 355

BEŞİNCİ KISIM
VEBA 397

10
KARA ÖLÜM 399

11
SALGIN HASTALIKLAR, KİTLİK VE SAVAŞ 427

ALTINCI KISIM
ALTERNATİFLER

12
REFORM, DURGUNLUK VE TEMSİL 467

13
İKTİSADİ KALKINMA VE EĞİTİM 498

14
ÖYLE OLSAYDI NE OLURDU? TARİHTEN
KARŞIOLGULARA 526

YEDİNCİ KISIM
TEKRARLANAN EŞİTSİZLİK VE DÜZLENMENİN GELECEĞİ

15
BUGÜN 545

16
GELECEK NE GETİRİYOR? 569

EK
EŞİTSİZLİĞİN SINIRLARI 597

KAYNAKÇA 612

DİZİN 682

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

ŞEKİLLER

- Şekil 1.1* ABD’de en yüksek %1’lik gelir payı (yıllık) ve “ge- 21
lir eşitsizliği” referansları (üç yıllık hareketli ortalamalar),
1970-2008
- Şekil 1.1* Tarım toplumlarının toplumsal yapısının genel biçimi 80
- Şekil 3.1* Uzun vadede Avrupa’da eşitsizlik eğilimleri 136
- Şekil 3.2* İtalya ve Alçak Ülkeler’de servet dağılımının Gini 151
katsayıları, 1500-1800
- Şekil 3.3* İspanya’da ortalama kişi başına GSYİH’nın ücretlere 152
ve reel ücretlere oranı, 1277-1850
- Şekil 3.4* Uzun vadede Latin Amerika’da eşitsizlik eğilimleri 158
- Şekil 3.5* Uzun vadede ABD’deki eşitsizlik eğilimleri 169
- Şekil 4.1.* Japonya’da en yüksek gelir payları, 1910-2010 174
- Şekil 5.1* Dört ülkede en yüksek %1’lik gelir payları, 1935- 194
1975
- Şekil 5.2* Almanya ve Birleşik Krallık’ta en yüksek %0,1’lik 195
gelir payları
- Şekil 5.3* On ülkede en yüksek %1 servet payları, 1740-2011 203
- Şekil 5.4* Fransa, Almanya, Birleşik Krallık ve dünyada özel 205
servetin milli gelire oranları, 1870-2010
- Şekil 5.5* Fransa, İsveç ve ABD’de en yüksek gelire sahip %1’lik 206
kesimin toplam brüt geliri içinde sermaye gelirin payı, 1920-
2010
- Şekil 5.6* Yedi ülkede devlet harcamalarının milli gelir içindeki 207
payı, 1913-1918
- Şekil 5.7* Dokuz ülkede en yüksek marjinal vergi oranları, 208
1900-2006 208
- Şekil 5.8* Yirmi ülkede ortalama en yüksek gelir ve miras ver- 211
gisi oranları, 1800-2013

Şekil 5.9 Birinci Dünya Savaşı ve on yedi ülkede ortalama en yüksek gelir vergisi oranları	212
Şekil 5.10 Almanya'da en yüksek %1'lik gelir payı, 1891-1975	219
Şekil 5.11 İsveç'te en yüksek %1'lik gelir payı, 1903-1975	230
Şekil 5.12 İsveç'te eyalet marjinal gelir vergisi oranları, 1862-2013	230
Şekil 5.13 On OECD ülkesinde sendika yoğunluğu, 1880-2008	239
Şekil 6.1 Büyük güç devletlerinde savaş yıllarında askeri bütünlük ve seferberlik oranları, 1650-2000	249
Şekil 6.2 İspanya'da gelirin Gini katsayıları ve en yüksek %0.01 gelir payı, 1929-2014	289
Şekil 9.1 Demir Çağı'ndan Erken Ortaçağa kadar Britanya'da medyan ev büyüklükleri	370
Şekil 9.2 Demir Çağı'ndan Erken Ortaçağa kadar Britanya'da ev büyüklüğü çeyrekleri	370
Şekil 9.3 Demir Çağı'ndan Erken Ortaçağa kadar Britanya'da ev büyüklüklerinin Gini katsayıları	371
Şekil 10.1 Avrupa ve Levant'ta kentli vasıfsız işçilerin reel ücretleri, 1300-1800	411
Şekil 10.2 Avrupa ve Levant'ta kentli vasıflı işçilerin reel ücretleri, 1300-1800	412
Şekil 10.3 İngiltere'de tahıl cinsinden ölçülen kırsal reel ücretler, 1200-1869	413
Şekil 10.4 Piedmont'un kentlerinde en yüksek %5'lik servet payları ve servet dağılımının Gini katsayıları, 1300-1800	418
Şekil 10.5 Poggibonsi'de servetin Gini katsayıları, 1338-1779	420
Şekil 10.6 Toskana'da en yüksek %5 servet payları, 1283-1792	421
Şekil 10.7 Lucca'da en yüksek %5 servet payları ve servet dağılımının Gini katsayıları, 1331-1561	421
Şekil 11.1 Orta Meksika'da katkısız tüketim sepetlerinin katları olarak ifade edilen reel ücretler, 1520-1820	431
Şekil 11.2 Mısır'da vasıfsız kır ve kent işçilerinin günlük buğday ücretleri, MÖ. 3. yüzyıldan MS. 15. yüzyıla	439
Şekil 11.3 Roma Mısır'ında MS. 100-160'lar ve 190-260'lar arasında reel fiyat ve kiralardaki değişimler	444

<i>Şekil 11.4</i> Augsburg'da servet eşitsizliği: vergi mükelleflerinin sayısı, ortalama vergi ödemeleri ve vergi ödemelerinin Gini katsayıları, 1498-1702	456
<i>Şekil 13.1</i> Farklı ülkelerde Gayri Safi Milli Gelir ve Gini katsayıları, 2010	504
<i>Şekil 13.2</i> Latin Amerika için tahmin edilen ve varsayılan gelir Gini katsayıları, 1870-1990 (dört, altı ve on altı ülke için nüfus ağırlıklı ortalamalar)	517
<i>Şekil 14.1</i> 20. yüzyılda karşıolgusal eşitsizlik eğilimleri	540
<i>Şekil 15.1</i> Yirmi OECD ülkesinde en yüksek %1'lik gelir payları, 1980-2013	549
<i>Şekil A.1</i> Gelir İmkânları Sınırı (GİS)	598
<i>Şekil A.2</i> Sanayi öncesi toplumlarda tahmin edilen gelir Gini katsayıları ve Gelir İmkânları Sınırı (GİS)	601
<i>Şekil A.3</i> Sanayi öncesi toplumlar için artığa el koyma oranları ve bunlara karşılık gelen modern toplumlar	602
<i>Şekil A.4</i> Toplumsal asgarinin farklı değerleri için Gelir İmkânları Sınırı (GİS)	605
<i>Şekil A.5</i> Farklı türde Gelir İmkânları Sınırı (GİS) sınırları	609

TABLolar

<i>Tablo 2.1</i> Roma toplumunda bildirilen en büyük servetlerin ve Roma denetimi altındaki nüfusun gelişimi, MÖ. 2. yüzyıldan MS. 5. yüzyıla kadar	115
<i>Tablo 5.1</i> Dünya savaşları sırasında en yüksek gelir paylarının gelişimi	196
<i>Tablo 5.2</i> En yüksek %1'lik gelir paylarındaki azalma oranının dönemlere göre değişimi	199
<i>Tablo 6.1</i> Güneyli beyazlar için, 1860 yılına göre 1870 yılında mülkiyet (1860 = 100)	252
<i>Tablo 6.2</i> Güneyli hançalkı gelirlerinin eşitsizliği	254
<i>Tablo 8.1</i> Fransa'da gelir payları, 1780-1866	329
<i>Tablo 11.1</i> Augsburg'da vergi dilimine göre vergiye tabi hanelerin payı ve sayısı, 1618 ve 1646	461
<i>Tablo 15.1</i> Seçilmiş ülkelerde en yüksek gelir payları ve gelir eşitsizliğindeki eğilimler, 1980-2010	546